1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 18. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го СІЧНЯ 1963 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 29, 1963 No. 18. VOL. LXX.

ЗДА ТИМЧАСОВО ПРИПИНИЛИ ПРОБНІ АТОМОВІ ВИБУХИ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 26-го січня наказав припинити пробні атомові експльозії в Неваді, щоб тим способом створити прихильну атмосферу для переговорів про контролю атомової зброї, які мають початися між представниками ЗДА і СССР. Переговори йдуть про заборону атомових пробних вибухів, і СССР недавно погодився на те, щоб на його терені могла відбуватися контроля два або три рази річно. Але Президент підкреслив у своїй директиві Комісії Атомової Енергії, що це не є якийсь довгий мораторіюм, подібний до того, який СССР порушив був у вересні 1961-го року. Президент сказав, що затримується все в такому стані поготівля, щоб кожної хвилини можна було продовжувати атомові проби у Неваді. Переговори мають початися вже у вівторок 29-го січня в Ню Йорку, а конференція в цій справі має початися в Женеві 12-го лютого, яку перервали були минулого року як безуспішну. Існує деяка надія на те, що дим разом є можливий успіх в справі припинення атомових експльозій тому, що недавно відбулася виміна листів між Хрущовим і Кеннеді, в яких обговорювали атомове озброєння. ЗДА не можуть погодитися на дві - три інспекції в році, бо, на їхню думку, для певної контролі треба річно преводити принаймні 8-10 інспекцій на терені СССР і ЗДА. Інструкції Президента для Комісії Атомової Енергії відчитав пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер. Комісія не подавала вістей про те, скільки там відбулося тепер підземних пробних експльозій. Не відомо, чи в найближчих днях мали там відбуватися якісь проби атомової зброї. Але загально Комісія поінформувала, що тепер там в Неваді відбулося коло 50 підземних пробних екпльозій, між ними три експльозії виносили між 20 000 до одного мільйона тонн вибухового матеріялуНТН. Одна проба відбулася на землі. Президент Кеннеді пам'ятає той обман, якого доконали совєтські представники, які без попереднього повідомлення у вересні 1961 року почали свої пробні атомові вибухи, хоч існував 34-місячний мораторіюм і ЗДА зовсім не були готові до відновлення своїх пробних вибухів, бо знищене було потрібне до того влаштування. ЗДА зареагували на той совєтський підступ так, що відновили негайно пробні вибухи в Неваді, і почали підготову до переведення пробних експльозій на Пацифіку. Хрущов знов наказав був переводити пробні вибухи і 5-го серпня СССР почав нову їх серію. Хрущов твердить, що останнім пробні вибухи повинен закінчити СССР, бо ЗДА перші почали продукувати атомову бомбу і тому вони є більше заанґажовані в цій ділянці, а СССР не може залишитися позаду. СССР переводив свої проби від серпня до кінця грудня минулого року, перевівши від 35 до 40 експльозій. При кінці грудня представник СССР заявив, що його країна припинить дальші проби, якщо це саме зроблять ЗДА, Англія і Франція.

Сенатори Ейкен і Саймінґтон про військову загрозу Куби для ЗДА

Вашинґтон. — Сенатор республіканець із Вермонту Джордж Д. Ейкен заявив представникам преси, що Куба диктатора Кастра і надалі загрожує під військовим оглядом ЗДА. Його підтримав демократичний колеґа сенатор Стюарт Саймінґтон із Мізурі. Обидва сенатори заявили ,що навіть секретний звіт державного секретаря Діна Раска і директора Центральної Розвідчої Аґенції Джана МекКона, пересланий до Сенатської Підкомісії Закордонних Справ не є всилі змінити їхнього твердження про те, що Куба є загрозою для ЗДА. Але голова підкомісії сенатор демократ з Ореґону Вейн Морс заявив, що він підтримує становище президента Кеннеді, який сказав, що Куба не має офензивної зброї після того, як звідтам СССР забрав керовані ракети і далекосяжні літаки . . . „Я гадаю, казав сенатор Морс, що американський нарід має оправдану причину, щоб вірити президентові Кеннеді, який заявив на пресовій конференції, що Куба не має офензивної зброї".

Кошти прожитку збільшилися в десятьох роках на 13 відсотків і становлять 105.8

Вашинґтон. — Статистичне бюро Департаменту Праці повідомляє, що кошти прожитку в грудні минулого року зменшилися на 0.2 відсотка і становили 105.8% в порівнянні з пересічними цінами з 1957-1959 років, коли вони виносили 100. Але представник цього бюра передбачає, що індекс цін значно збільшиться тому, що подорожчали овочі і городина, бо на Флориді і в Каліфорнії були морози. В минулому році індекс цін збільшився на 1.62% в порівнянні з 1961-им роком, коли кошти прожитку зросли були на 1 відсоток; в 1960 — на 1.5% а в 1959 на 0.9%. У ЗДА в останній декаді, це значить від січня 1953-го року кошти прожитку зросли на 13 відсотків; для порівняння треба згадати, що в тому самому часі збільшився індекс цін на 43% у Франції, на 30% в Англії, 28% в Японії; в Італії та Індії на 23%; в Західній Німеччині — на 17%. Фабричний робітник із трьома членами родини заробляв пересічно по $86,72; у вересні — по $86.45.

В АМЕРИЦІ

● **Адміністратор допомоги закордонові Девід Е. Белл** заявив у Сенатській Комісії, що ЗДА припинятимуть допомагати тим державам, які є на шляху до того, що самі собі можуть допомагати. До таких держав належать Національний Китай, Ізраїл, Греція і Лібія. Впродовж 16-ох років ЗДА витратили на допомогу закордонним державам 98 більйонів дол.

● **Преса повідомила**, що дружина головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді сподівається в червні ц. р. восьмої дитини. Подружжя Роберт Кеннеді мають вже 4 синів і трьох доньок у віці від 11-ох до 3-ох років. Пані Кеннеді бере участь в товариському житті столиці.

● **24-го січня сейсмограф** Вашинґтонського університету в Сіятлі, Вашинґтон, занотував землетрус в районі Сіятел — Такома, який спричинив був те, що падали книжки з полички і лямпи зі столів. Але не було поранень людей ані більших пошкоджень будинків.

● **Департамент оборони** повідомив, що зорганізовано центральний уряд, який має контролювати всі вістки про оборону з метою прискорити їх появу в пресі або в радіо чи телевізії. Коли люди не знають правди, тоді схильні вірити у всякі перебільшені „секретні" відомості.

● **Обманець Віллі Сол Естес** в Тексасі засуджений до восьмирічного ув'язнення та тяжкої праці. Його адвокат зголосив апеляцію до стейтового апеляційного суду і засуджений звільнений за кавцією 5 000 дол.

„ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ!" — ЗАКЛИКАЄ ПРЕЗИДЕНТ СІТОН ГОЛ УНІВЕРСИТЕТУ, ЄПИСКОП ДОҐЕРТІ НА ВЕЛИЧАВОМУ СВЯТКУВАННІ РОКОВИН 22-го СІЧНЯ В ДЖЕРЗІ СИТІ

Джерзі Ситі. — „Любіть Україну, вірте в її воскресення і очікуйте дня її визволення!" — закликав нововисвячений єпископ нюаркської католицької архидієцезії і президент Сітон Гол Університету, Преосв. Джан Дж. Доґерті, у своїй блискучій промові на святкуванні роковин 22-го січня в Джерзі Ситі, Н. Дж., мабуть одному з найвеличавіших і найдостойніших цього року в країні. Найвищі християнські чесноти: віра, надія і любов, у відношенні до розп'ятої на хресті неволі України, були головною темою виступу цього американського достойника-Владики, три дні після його висвячення на єпископа нюаркської архидієцезії.

Преосв. Джан Дж. Доґерті

Свято, про яке мова, відбулося старанням місцевого Відділу УККомітету у великій і заповненій до останнього місця залі Українського Народного Дому в пополудневих годинах минулої неділі, 27-го січня. Започаткував Свято молитвою місцевий український католицький парох Впреп. о. декан Антін Борса. Ольга Масаковська, при фортепіяновому супроводі п. Романа Стецури відспівала американський та започаткувала відспіваний всіми приявними український національні Гимни. Відкрили свято коротким словом про значення актів 22-го січня голова Відділу УКК п. Володимир Білик українською мовою та новоназначений суддя Марсель Ваґнер англійською мовою. Привітання від міста склав в імені неприявного в місті посадника його особистий репрезентант О'Геллеґен, висловлюючи жаль, що він не є головним промовцем, бо історія й доля та боротьба України за незалежність так дуже нагадує йому історію й боротьбу його власної батьківщини — Ірляндії. Цікаву думку видвигнув він у своєму слові: Московія — казав він — не одинокий ворог, що знищила незалежність Української Держави, проголошеної 22-го січня 1918-го року. Тим часом він завважив, що дехто з українців отягається, щоб назвати тих інших, що вбивали і свій цвях в домовину української незалежности. Місцевість, в якій він народився, спалили англійці і він це пригадує на повний голос.

Головним американським промовцем був на Академії згаданий вже Преосв. Джан Доґерті, якого представив суддя Ваґнер та якого на сцену супроводили впреп. о. А. Борса та його сотрудник всч. о. З. Бачинський. Раніше, перед започаткуванням програми, представники Парафії і Громади та діти в національних костюмах вручили Владиці китицю квітів та стилевий хрест гуцульського виробу на вишиваній українській подушці.

Виступ Єпископа Доґерті

„Я прийшов сюди, щоб пошанувати Вас, українців, бо мене одушевляє Ваша історія, щоб пошанувати Ваш нарід за його терпіння" — почав Владика свою промову, виголошену з могутньою експресією. Звертаючись зокрема до молоді, що заповнила поважну частину залі, промовець продовжував: Він знає, що всі вони, молодь українського роду, люблять Америку. Це добре, що вони її люблять. Америку треба любити, але й її легко любити, бо є за що. Це ж бо найбільша, наймогутніша, найвільніша і найбагатша країна світу. Але — хто й як з них любить Україну, закуту в кайдани, розп'яту на хресті неволі, сплюндровану Велику Страдницю! Так, любіть Америку, вона на це заслуговує. Але, любіть Україну, любіть її мову, її культуру, її пісню, її душу, любіть свою Церкву, свої традиції і звичаї!. Україна була переємником та носієм великої візантійської цивілізації, вона записала не одну світлу сторінку в історії людства і їй належиться місце між вільними. Прийде час, і вона знову його займе. Це є наша віра і надія. Нам треба непохитно вірити, що прийде час і Україна скине кайдани та стане перед світом і нами в повній своїй величі і красі, кажучи: ось я, Ваша Україна!"

Проф. д-р Матвій Стахів про „чуда української державности"

Українським промовцем на цій великій академії був проф.

Проф. д-р Матвій Стахів

Матвій Стахів, автор багатьох книг про історію української державности, головний редактор „Народної Волі", секретар УККомітету, видатний науковець і діяч. Темою його промови було те, що він вважає „двома чудами" української державности в 1918-1919 роках. Перше чудо — це відновлення тієї державности після століть найстрашнішої неволі, фізичного і духового народовбивства. Другим чудом тієї української державности була її оборона та збройна боротьба за неї вже навіть перед її новим оформленням та в процесі того оформлювання. До цих двох чуд ми повинні додати ще третє — чудо нашої праці і наших зусиль, щоб великі акти 22-го січня знову стали

(Закінчення на сторінці 4-ій)

Відбулися річні Загальні Збори УВАН і Фундації Академії

Ню Йорк. — В неділю 27 січня ц. р. відбулися Загальні Збори членів Української Вільної Академії Наук в ЗДА і Фундації Академії, на які наспіли привітання від ряду українських організацій. Президент Академії проф. О. З. Архимович доповів про наукову і видавничу діяльність Академії в 1962 році. Протягом року відбулись 43 наукові засідання Академії, на яких прочитано 65 доповідей. Відбулось 5 мистецьких виставок і кілька концертів-вечорів художнього слова. Видано Шевченковий Збірник англійською мовою, річник „Шевченко" та книжку М. Плевака „Статті, розвідки і бібліографічні матеріяли". Проф. В. Міяковський доповів про Музей — архів Академії, що має багато унікарних матеріялів. І. Замша розповів історію заснування Академії, що постала в 1950 р. одночасно з УВАН в ЗДА. Тоді Фундація зібрала кошти на видання 1-го числа „Аналів" Академії, що почали виходити завдяки ініціятиві й енергії першого президента УВАН, пок. М. О. Ветухова, і з великою допомогою від проф. Ю. Луцького. І. Замша подав фінансові дані за 1962 рік і сучасний стан Академії, яка тепер у своїй праці має спиратися лише на допомогу від української громади. М. Коць накреслив плян Фундації, яка повинна широко розбудувати свою діяльність. Збори обрали нову Управу Фундації в такому складі: М. Коць — голова, Ф. Бульбенко — секретар, члени: Ю. Архипів, І. Гаєвський, І. Дубровський, С. Макаренко і С. Чалишів.

ЗДА вишлють на Середземне море 3-4 підводні човни „Поляріс"

Мадрид. — Першою американською базою для атомових підводних човнів на Середземному морі, вивінованих в атомові ракети „Поляріс", буде еспанський порт Рота на північ від Гібральтару. Дальшими такими базами мають стати порти в Італії і Туреччині, про що тепер ідуть переговори. Але назагал ЗДА беруть під увагу, щоб в обширі Середземного моря встановити покищо тільки 3—4 такі атомово - підводні човни, з котрих кожний має по 16 ракет типу „Поляріс", з дальшим засягом і більшою силою, як ракети „Юпітер", що їх бази існують тепер в Італії і Туреччині. Тому, що всіх ракет „Юпітер" є тепер в обширі Середземного моря 45, то 4 підводні човни з 64 ракетами були б значним скріпленням збройних сил Північно-атлантійського пакту (НАТО). Клопіт той, що Еспанія не належить до НАТО, зате Італія і Туреччина туди належать. Підводні човни з ракетами „Полярів" стояли б під командою адмірала Роберта Деннісона, головного командуючого збройними силами ЗДА і НАТО на Атлантику. ЗДА мають тепер 10 таких підводних човнів, а до кінця цього року матимуть їх 18.

Італійські комуністи програли кампанію проти уряду

Рим. — Італійський парлямент відкинув в минулу суботу 26-чо січня ц. р. 292 голосами проти 173 внесення комуністів на схвалення недовір'я центро - лівому урядові Амінторе Фанфані. Італійські комуністи закидали урядові Фанфані, що той не подбав за ліквідацію американських атомових і ракетних баз на території Італії та веде закордонну політику Італії у завеликій залежності від Америки. Прем'єр Фанфані склав у парляменті широке звідомлення зі своєї подорожі до ЗДА, при чому заявив, що він і президент Кеннеді погодились однаково щодо ведення дальших переговорів з СССР щодо припинення ядрових детонацій та щодо корисности членства Британії в Спільному Господарському Ринку, як теж щодо потреби „модернізації" збройних сил НАТО. Це останнє стосується саме відкликання з Італії американських ракет „Юпітер" та встановлення в обширі Середземного моря ракет „Поляріс", які стали б ракетною охороною для Італії й інших союзників Америки в тому обширі.

На Кубі заарештовано 36 осіб як „американських шпигунів"

Гавана. — Кубинський уряд повідомив 27-го січня про заарештування 36-ох осіб як „членів американської шпигунської сітки", які нібито змовлялися вбити брата кубинського диктатора Равля Кастра та тим способом започаткувати революцію на острові. Згідно з комунікатом змовники діяли в Східній провінції і виконували накази, які надходили з Маямі на Флориді або з американської бази Ґвантанамо на Кубі. Накази мала нібито видавати Центральна Розвідча Аґенція ЗДА. Мали сконфіскувати велику скільськість зброї і вибухового матеріялу. Не є відомі подробиці того плянованого атентату на Кастрового брата. Головним провідником змовників є заарештований Педро Камерон Перез. Його зізнання привели до заарештування його сестри Дольорес, яка мала бути скарбничкою тієї змовницької групи. Заарештовано і Гортенсію Вакверо Фернандез, яка мала бути зв'язковою.

У Ню Йорку вшановано бенкетом 45-річчя 4-го Універсалу

Ню Йорк. — Заходом Товариства Прихильників Української Народної Республіки відбувся у великій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку бенкет з нагоди 45-річчя проголошення державної самостійности України, при чому це була друга частина святкувань цих роковин, після минулотижневої Академії, влаштованої Комітетом Об'єднаних Організацій м. Ню Йорку. Відкрив бенкет коротким словом ген. шт. полк. Шпірук, який закликав приявних в першу чергу до вшанування всіх поляглих борців за волю України. Молитву провів архиєпископ Української Православної Церкви в Америці Мстислав. Мистецьку частину програми виповнили сольоспіви Ганни Шерей (меццо), П. Григоренка (тенор) і Олени Замятої (сопран) при супроводі проф. Полевського, який відіграв теж на фортепіяні Американський Гимн. Доповідь виголосив колишній прем'єр і міністер УНР, проф. Борис Мартос, накресливши коротко шлях від 1-го до 4-го Універсалу. Впрев арх. Мстислав (М. Скрипник) звернув увагу на доцільність святкування таких роковин радше звітуванням про ділові осяги вільної української громади, як бенкетами й концертами. Від козаків промовляв п. Гласков, від грузинів проф. Накаджідзе, від Об'єднання буковинців і від Т-ва інженерів інж. І. Жуковський, від централі Союзу Українок д-р Ірина Падохова, від Спілки українських журналістів ред. І. Кедрин, — далі В. К. Приходько, Филимончук від ОДУМ, адв. Гаврилко і інж. Клисак від громади в Пассейку. Полк. Шпірук в кінцевому слові подякував К-ві об'єднаних організацій м. Ню Йорку за доведення в цьому році до вшанування тільки одного свята в роковини 22-го січня. Наприкінці д-р Степан Витвицький, президент УНРади в екзилі вказав на різницю в психіці й свідомості українського народу — перед проголошенням 4-го Універсалу і після нього, в 1918-му році та нині. Між приявними, що їх було коло 200 осіб, були генерали О. Загродський і А. Валіський, численні колишні вояки Дійової Армії УНР і УГА, члени Української Центральної Ради І. Паливода, В. Приходько і інж. Туркало, президент УНСоюзу Й. Лисогір, през. УРСоюзу А. Батюк і представники різних організацій. Свято почалось і скінчилось відспіванням Національного Гимну. Маєстром церемонії був д-р Роман Криштальський.

У БРЮССЕЛІ РАДЯТЬ МІНІСТРИ НАД КРИЗОЮ В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

Брюсель. — У минулу неділю 27 січня нараджувались міністри закордонних і господарських справ п'ятьох членських держав Спільного Господарського Ринку — Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембургу — над найповажнішою від закінчення останньої війни кризою, яку в Західній Европі спричинив французький президент Шарль де Голь своїм спротивом проти прийняття Британії до Спільного Господарського Ринку. До Брюселю прибув також німецький віце - канцлер Людвіґ Ерґард. В неділю нараджувались міністри п'ятьох держав, членів того західньо-европейського економічного бльоку, які не погоджуються з становищем де Голя, — як перебороти опозицію Франції та врятувати сам Спільний Господарський Ринок, існування якого загрожене внаслідку постання в ньому двоподілу.

У понеділок 28 січня ц. р. мали зібратись в Брюселі міністри закордонних всіх шістьох членських країн Спільного Господарського Ринку отже і Франції, щоб радити над внесенням Західньої Німеччини — передати т. зв. Екзекутивній Комісії названого західньо - европейського бльоку місію підвести підсумки дотеперішніх затяжних переговорів з Британії щодо її приступлення до того бльоку. Едвард Гіт, заступник міністра закордонних справ Британії, буде далі репрезентувати Британію. В міжчасі речник Франції заявив, що Франція вважає переговори з Британією за закінчені, себто розбиті, але всі 5 інших членських держав Спільного Господарського Ринку відкидають таке неґативне становище французького президента де Голя. Що більше, вони вимагають, щоб названа вгорі Екзекутивна Комісія, головою якої є німецький проф. Гальштайн, дістала точно обмежений час, наприклад 10 днів, для виготовлення свого звіту, щоб не простягати переговорів у безконечність. Едвард Гіт заявив, що Британія готова переговорювати з 5-ма членами Спільного Господарського Ринку, без Франції. Канцлер Аденауер післав широкого листа президентові Кеннеді з повідомленням, що йому не вдалося вплинути на де Голя, щоб той змінив своє становище в справі членства Британії в західньо - европейському господарському бльокові. Президент Кеннеді звернув західньо - німецькому амбасадорові Карлові Кнаппштайнові увагу, що ЗДА кілька років тому відкинули пропозицію де Голя, щоб ЗДА, Британія і Франція творили „тріюмвірат" для всіх міжнародних справ, ото ж ЗДА сподіваються, що й Німеччина не творитиме в рямцях НАТО окремого бльоку з Францією. Італійський прем'єр Амінторе Фанфані заявився в парляменті однаково проти французько - німецької „осі", як і проти становища де Голя в справі членства Британії у Спільному Господарському Ринку. Так само бельгійський міністер закордонних справ Поль Генрі Спаак є проти де Голя.

Плебісцит в Ірані затвердив пляни шаха щодо земельної реформи

Тегеран. — Плебісцит в Ірані, переведений в останніх суботу й неділю 26 і 27 ц. м. над шістьма декретами уряду з ділянки сільського господарства — виявив величезну більшість по стороні прихильників тієї реформи. За першими підрахунками в столиці краю Тегерані на 397.949 голосів „за" було тільки 50 „проти". Загалом — всупереч закликові опозиційних груп нарід взяв масову участь у голосуванні — головно жінки, які вперше дістали право голосування. Гадають, що коло 5 мільйонів осіб пішло до виборчих домівок. Опозицію становили мусульманські духовники, т. зв. Національний фронт, комуністи і земельні власники, ото ж елементи із скрайньої правиці і скрайньої лівиці. На вулицях Тегерану й інших іранських міст відбувались маніфестації у честь шаха Різа Палеві, ішли походи з музиками, а доми й автобуси та крамниці були прикрашені його портретами і прапорами. Уряд піддав свої декрети безпосередньо під рішення всенароднього голосування, поминувши парлямент, який від 1961 р. є внаслідку гострих суперечок нечинний. Літом цього року мають відбутись нові вибори. Ухвалені 6 законів змінять цілком соціяльне обличчя Ірану.

В комуністичних заворушеннях у Венесуелі 4 особи вбиті і 60 поранених

Каракас, Венесуеля. — При кінці тижня продовжувалися вуличні заворушення, які виникли під час того, як комуністи та їхні прихильники почали відзначати 5-річчя скинення диктатора Маркоса Переца Хіменеза. В цих заворушеннях вбито 4 особи, 60 є ранені, а коло 100 осіб заарештовані, бо під час ревізій знайдено зброю та вибуховий матеріял. Поліція старалася викрити провідників кампанії проти президента Ромуля Бетанкурта. Терористи пробували заатакувати радіову стацію в Каракасі, обстрілявши машиновими крісами будинок стації, при чому поранили одного поліциста і урядовця. Злочинці вспіли втекти. В деяких дільницях терористи стріляли з дахів домів до поліції на вулиці. Впродовж одного дня спалено 12 авт. Терористи обкидали камінням пожежників, які гасили авта. Диктатор Хіменез живе на Флориді у ЗДА і бореться проти домагання Бетанкурта, який домагається його видачі як злочинця.

У СВІТІ

● **Зять Хрущова**, головний редактор „Ізвєстій", Алексей Аджубей, заявив своїм східньо-німецьким однопартійцям, що треба старатися, щоб вкедовзі і през. Кеннеді перестав говорити про „Східню Німеччину", а почав говорити про „Німецьку Демократичну Республіку".

● **Грецький наступник престолу**, 22-річний князь Константин, і 17-річна данська княжна Анна-Марія заручились. Офіційно проголошено це після приїзду грецької королівської пари, короля Павла і королеви Фридерики, до Копенгаґи в минулу середу. Їм назустріч на летовище вийшли обоє наречені. З грецькою королівською парою прилетіли теж еспанський князь Хуан Карльос і його дружина, грецька княжна Софія. Анна-Марія є наймолодшою донькою данської королівської пари, яка має ще дві старші від неї доні.

● **Західні кореспонденти**, які були приявні на східньо - берлінському з'їзді комуністів, твердять, що свисти й крики, що ними учасники того з'їзду привітали виступ комуно - китайського делеґата, були згори зорганізовані та зааранжовані, із згодою або й ініціятивою Хрущова. Цей „інцидент" ніби більше розлютив комуністичних верховодів у Пейпінгу, як усі лайки большевиків проти китайських „доґматиків".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Правда перемагає

Цьогорічні відзначування роковин 22-го січня можуть послужити за переконливий доказ, що в політиці, як і в природі, навіть краплини води можуть вижолобити твердий камінь, якщо часто і постійно на нього падатимуть. Порівнюючи теперішні відзначування цих роковин в Америці з подібними відзначуваннями навіть у не так то вже давньому минулому, можна з переконанням твердити, що краплини української правди таки поважно вижолобили тверду скелю всілякого не тільки невігластва й пересудів, але й свідомої, впертої та хитрої ворожої акції, щоб цю правду привалити фальшуваннями історії та брехнями.

Відзначування роковин 22-го січня в Америці ще не закінчились і ще немає всіх вісток про нього. Тому й не можна робити кінцевих підсумків. Тим часом можна звернути увагу на ряд помітних фактів і подій.

Насамперед треба ствердити, що до традиційних уже проголошувань 22-го січня Днем Української Незалежности долучується з кожним роком усе більше й більше губернаторів американських стейтів і посадників американських міст. У цьому році до губернаторів стейтів з поважною кількістю громадян і громад українського походження, як Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Коннектикат, Массачуссетс, Ілиной, Огайо, або хоч і з меншою кількістю громадян і громад, але з активними одиницями, як Північна Дакота, прилучилися вже й такі, рідко згадувані в повідомленнях про українське життя стейти, як Арізона та Ню Мексико. Те саме можна сказати й про законодавців, що складають з цієї нагоди відповідні заяви в обидвох палатах Конгресу ЗДА, в Сенаті і Палаті Репрезентантів.

Другий помітний факт —тепер не треба вже й половини того труду і зусиль, щоб переконати губернатора стейту або посадника міста підписати проклямацію Дня Української Незалежности. Також і законодавці не потребують стільки доказів та аргументів, щоб забирати слово у цій справі в Конгресі. Очевидно, не все про українську історію, українські змагання й аспірації вже відоме американцям, але незрівняно краще виглядає тепер ця справа, ніж було колись, навіть недавно.

Це можна сказати й про широкий американський загал. Один приклад. Очікуючи недавно в стейтовому капітолі в Трентоні на зустріч з губернатором Ню Джерзі, що мав підписати проклямацію Дня Української незалежности, наші делегати розговорилися з громадянами, що явилися до капітолю в своїх справах. У розмові з ними можна було дивуватись, як добре більшість із них поінформовані про те, що означає і що символізує для українців 22-ге січня. Подібні приклади можна було б наводити з фабрик, з бюр, із шкіл. Українська правда, ця краплина дощу, вперто і послідовно вижолоблюючи камінь невігластва і пересудів, перемагає ворожі затії.

Проте, як згадано, ситуація ще далека від того, що дозволяло б спочивати на лаврах. І краплини нашої правди ще тільки краплини, і скеля непоінформованости та пересудів ще тверда і могутня. Потрібно ще багато впертої, наполегливої, щораз більше скріплюваної і вдосконалюваної праці, щоб промостити українській правді шлях до остаточної перемоги. Потрібно максимальних зусиль і кожного з нас на місцях, потрібно найширшої підтримки для нашої політичної репрезентації, Українського Конгресового Комітету, для наших наукових установ та всього нашого організаційного життя, потрібно ще більших наших пожертв і ще більшої нашої зорганізованости, щоб розбити вже наджолоблену скелю і осягнути остаточну перемогу тієї правди, що її символізують акти 22-го січня 1918 і 1919 років.

Мариво Мюнхену

У Мюнхені 30-го вересня 1938-го року прем'єри Британії і Франції, Невіл Чемберлен і Едвабд Даладьє, на конференції з Гітлером у Мюнхені затвердили всі попередні його самовільні акти, що ламали постанови Версальського мирового договору, зокрема прилучення до Німеччини Австрії, і погодились на присдання до Німеччини так званого Судетського краю, на фактичний поділ Чехо - Словаччини і передання її під німецьку зверхність. З того часу „Мюнхен" став у політичній термінології синонімом угодівства, яке потурає ворожому імперіялізмові, піддається його вимогам і тим самим насправді підбадьорює його до дальших завоювань — як це сталося з трагічними для світу наслідками Мюнхенської угоди, що штовхнула Гітлера до війни в 1939-му році.

Недавно публічно закинено американському амбасадорові в Об'єднаних Націях, Адлесві Стівенсонові, що він був готов піти на другий „Мюнхен" у відношенні до Москви у зв'язку з виявленням совєтських ракет на Кубі. Тому, що такий закид зголосили два поважні й відомі публіцисти, Чарлз Барлетт і Стюарт Алсоп, на сторінках „Сатардей Івнінг Посту" (8-го грудня минулого року), а Ч. Барлетт є особистим приятелем президента Кеннеді, то ті їхні ревеляції про становище, що його зайняв Стівенсон на таємному засіданні Крайової Ради Безпеки, викликали голосний відгук в Америці й поза нею. Президент Кеннеді висловив тоді своє довір'я до Стівенсона, а щодо вищезгаданих закидів, то — заявив він — „хай про це рішає історія". Стюарт Алсоп, який в міжчасі був поза Америкою, нав'язав до тієї завваги президента Кеннеді й проголосив у „Стардей Івнінг Пості" з дати 26-го січня цього року „Примітку для істориків", в якій наводить вже в деталях не тільки прикрі для Адлея Стівенсона, але й пригноблюючі та алярмуючі громадянство деталі на доказ мюнхенсько - угодівського підходу американського політика. Згідно з твердженнями Алсопа, який покликається між іншим на інформації річника Стівенсона, Клейтона Фрічея, Стівенсон пропонував переговорювати з большевиками і погодитись на скасування американської бази Ґвантанамо на Кубі, а на дальшу мету мати на увазі розброєння із знищенням всієї атомової зброї та скасуванням всіх заморських баз. Словом, Стівенсон готов був за ціну „невтралізації" совєтських ракет на Кубі послабити збройну силу ЗДА і НАТО та обнизити в очах світу престиж Америки.

Стюарт Алсоп рішуче відкидає закид щодо зламання таємниці, що нею повинні бути сповиті всі наради Крайової Ради Безпеки. Він пригадує, що члени тієї Ради, які приймають ухвали з важливими для всієї країни і всієї нації наслідками, є тільки живими людьми, дістались до Крайової Ради здебільша з титулу своїх партійно - політичних пов'язань і що не тільки Президент, а ввесь нарід повинен знати, що являють собою ті люди, які їх погляди і як вони реагують у моментах кризи.

Адлей Стівенсон — це політик - інтелектуал. Він добре знає історію російської імперії та історію большевицького експансивного імперіялізму, бо сам уже публічно таврував большевицький неоколоніялізм і згадував також Україну, як жертву аґресії. І саме тому, що це не є неук, який не знає історії Східньої Европи, ні суті комунізму, — угодівські тенденції такого політика на високому державному становищі — дуже небезпечні. Це відродження віри Ф. Д. Рузвелта про можливість „співіснування" з Москвою на базі концесій. Але ж ізольований голос Стівенсона у справі Куби і ці дві статті проти нього — це доказ, що речники нового Мюнхену з переставленням тільки партнерів — не мають ґрунту для своєї політики і їхня політична кар'єра дуже хитка.

Валерій Остапенко

СТАЛІНГРАДСЬКА КАТАСТРОФА

(до 20-ліття поразки німців під Сталінградом)

У той час, як в прекрасній, соняшній Касаблянці кілька провідних людей готувались опублікувати заяву про те, що є метою війни союзних держав, за три тисячі миль від них, на засніжених полях під Сталінградом мільйон звичайних людей проклинали цю війну. І без різниці, чи ті люди були в сибірських кожухах, чи в деревотканих німецьких шинелях, їх зовсім не цікавило, що робилося десь там у далекій Касаблянці, бо тут, в цьому „тактичному клині", що своїм вістрям уперся в Сталінград, зійшовся для них світ. Здавалося, що всі лиха зібралися тут. Смерть, каліцтво, хвороби, голод, обморожені обличчя, руки й ноги — все це стало звичайним явищем. Три місяці, день і ніч, стрясалася земля. Незчисленна кількість артилерії, сотні літаків і танків діяли на цьому порівняно вузькому відтинку фронту. Сніг вкрився чорними плямами зрушеної землі і попелом згарищ, немов привиди стирчали обгорілі комини та голі стовбури дерев, в морозному повітрі висіло протяжне, моторошне „ура-а-а!"

Ці бої привели до великого перелому в другій світовій війні.

Якщо в Північній Африці союзники брали ініціятиву в свої руки поступово, після поразки Ромеля під Ель-Алямейном, а фон Арнима — на півострові Бон, то на совєтсько - німецькому фронті ініціятива була вирвана з рук німців раптово, в боях під Сталінградом.

Це сталося не стільки тому, що совєтські солдати воювали зимою ліпше, ніж німці — хоч може було це й так — як тому, що німці, маючи ліпшу організацію і управління військами, воювали занадто інтенсивно в літніх умовах. В літню кампанію 1942 р. вони до того виснажили свої сили, що з настанням зими воєнний потенціял совєтів уже перевищував німецький. Цей основний фактор поглибився помилковою стратегією та шаблоновою тактикою німців. Зречення з пляну захопити Москву після першої літньої кампанії і провести наступ на Саратов і Астрахань під час другої літньої кампанії позбавило сталінградську операцію її стратегічної основи. Саратов був зв'язаний залізницями з Москвою, промисловим районом Уралу і з Чкаловим (Оренбургом), поблизу якого проходив нафтопровід з північнокаспійською нафтою, а Астрахань — через Каспійське море — з Персією і звідти із зовнішнім світом.

Останній факт негативно вплинув і на тактику німців. Взимі 1941/42 р. їхня оборонна система „їжаків" оправдала себе з успіхом тому, що рухомість совєтських армій була низькою через недостачу транспорту. Швидко пересуватися поміж німецькими „їжаками" большевики тоді не могли. Але восени 1942 року Америка і Англія почали матеріяльно допомагати Совєтському Союзові. Через Перську затоку прибували різні види транспорту, і це дало можливість совєтським військам робити глибокі прориви. Крім того, оборонна система „їжаків" мала перевагу над іншими системами оборони лише тоді, коли в інтервалах діяли легкі рухомі резерви. Взимі 1942 р. на східньому фронті німці такої резерви вже майже не мали, і тому не могли затримати потоків совєтських військ, що на американських та англійських автах гільно проносилися між „їжаками". Наприклад, між Сталінградом і кавказькою армією фон Кляйста єдиною зв'язуючою ланкою був німецький пункт в Елісті на віддалі 175(!) миль від Сталінграду і приблизно на такій самій лінії від Моздоку. Це, направду, було чимсь неймовірним. Таку самопевність могли мати хіба що німці.

Певний вплив на перебіг сталінградської операції мав ще й моральний фактор. У німецькому запіллі почали діяти партизани. Еспанія тримала невтралітет. Туреччина щораз більше виявляла просоюзницькі настрої. Італія була дуже слабим партнером. А фактичне зникнення уряду Віші об'єднало проти німців всю Францію.

Обставини в самій Німеччині дедалі погіршувались. Концентраційні табори наповнювалися в'язнями, з окупованих країн привозили робітників, а німців посилали на фронт. Все це неґативно позначилось на ході війни.

Тепер щодо самої сталінградської операції.

На початку листопада 1942 року ген. фон Павлюс змінив генерала фон Гота, як командувач 6 німецької армії, що складалася з 22 дивізій загальною кількістю коло 300 тис. людей. Головна маса армії з летовищами і базами постачання була зосереджена в порівняно невеликому районі на захід від Сталінграду. На лівому флянґу армії оборону тримали румунські та італійські війська. Правий флянг, як уже згадано, висів у повітрі. Таке угруповання німецьких військ автоматично визначало плян дій совєтів. Він складався з двох операцій: демонстративного наступу на центр 6-ої армії, з метою скувати німецькі резерви, і з проривів на обох краях сталінградського „клину", з метою примусити німців відійти від Сталінграду. Центральними військами командував ген. Рокоссовський, праворуч діяв ген. Ватутін, ліворуч — ген. Єременко. Загальну операцію організував маршал Жуков.

Наступ почався 19-го листопада, і відразу на відтинку армії Ватутіна румуни та італійці почали тікати. Панцерні частини Рокоссовського форсували Дін і обійшли німців з правого флянґу. Єременко, зробивши глибокий обхід, майже без перешкод обійшов німців зліва. У відповідь на це Павлюс провів кілька сильних контрнаступів, однак їх мета полягала не в тому, щоб прикрити відхід німців, а щоб відкинути большевиків назад і продовжувати штурм Сталінграду. Це привело до того, що 6-та німецька армія опинилася ще глибше в „мішку".

Як міг Павлюс зробити таку помилку? І чи взагалі це була його помилка?

Перед тим, як відповісти на це питання, треба виснити, що являли собою Павлюс і Жуков, як командувачі, як безпосередні керівники двох військових сил, що зударилися під Сталінградом, як творці складних воєнних операцій.

Існує три концепції командувача. Концепція Лева Толстого — командувач, що, обсмоктуючи курячу кісточку, обсервує драму, яка відбувається абсолютно помимо нього. Концепція обох Мольтке — командувач, що керує операціями за допомогою „директив", сидячи за сотні миль від фронту у себе в кабінеті. Концепція Жоффа — командувач, що скеровує операції особисто на місті; він до всього має хазяйське око і тримає свою армію „на короткому поводі".

Павлюс і Жуков належали до командувачів останньої концепції. Може навіть Павлюс у більшій мірі, бо це був другий Роммель. Але в боях під Сталінградом Жуков мав перевагу над Павлюсом не в ділянці воєнних знань, а в тому, що ініціятиву Павлюсові відібрав Гітлер. Жуков діяв більш-менш самостійно, бо Сталін тоді ще не визбувся страху, якого зазнав на початку війни, і воєнними діями фактично керували совєтські маршали та генерали.

Дж. Ф. Фуллер у „Другій світовій війні" пише, що Павлюс ще на початку сталінградської операції зрозумів, що стратегічної мети він не досягне, і за всяку ціну старався врятувати 6-ту армію, цю найліпшу німецьку армію. Він навіть особисто літав на постій до Гітлера, щоб той дозволив вивести війська з оточення. Гітлер такого дозволу не дав.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Михайло Килимник

БРАЗИЛІЯ ПЕРЕД МОЖЛИВИМИ РЕФОРМАМИ

У плебісциті, проведеному 6-го січня в Бразилії, величезною перевагою голосів переміг т. зв. „президенціялізм" проти так званого „парляментаризму". Отже, — відтепер президент республіки сам добиратиме й призначатиме кабінет міністрів і сам ним керуватиме. Пост прем'єра - міністра касується. Таким чином найвищій державній адміністрації повернено всі ті права й можливості, що вона їх мала аж до втечі президента Жаніо Квадроса.

З приверненням „президенціялізму" в країні мусить закінчитися безвладдя, яке мало місце останніх півтора року, коли раз-у-раз мінялися склади урядів, а ті, що залишалися на якийсь час, через надзвичайно сорокатий і різнородний уклад політичних сил у парляменті, були приречені на бездіяльність.

31-го січня приступить до праці новообраний парлямент, і тоді президент проголосить склад нового уряду. Та вже сьогодні відчувається, що в тому уряді визначну ролю відіграватиме теперішній міністер без теки, Селсо Фуртадо, який довший час опрацьовував трирічний плян діяльности очікуваного президента Жвон Гулярта. Свій плян Фуртадо подав напередодні плебісциту короткими тезами до загального відома. Зроблено це в погодженні з президентом, і тому можна вважати той плян за урядову програму.

Ще в процесі опрацювання пляну Селсо Фуртадо в пресі з'являлося дуже багато різних повідомлень, що, мовляв, невдовзі чекає Бразилію. Часописи, характеризуючи особу Фуртадо, як політичного діяча доволі таки „лівого" напрямку, писали, що його плян передбачає повне усунення закордонного, особливо ж американського, капіталу з економічного життя Бразилії, високе оподаткування торговельно - промислових підприємств та населення, знесення приватної власности, в першу чергу на землю, навіть запровадження в сільському господарстві чогось на зразок колгоспів...

Оголошені тепер короткі тези трирічного пляну Фуртадо дають дуже мало відомостей про те, якими способами та методами і в якому остаточному вигляді той плян гадають здійснювати. Однак, навіть те, що подав міністер, не зовсім покривається з попередніми пресовими повідомленнями, принаймні в двох засадничих питаннях. Селсо Фуртадо підкреслив потребу залучення чужинецьких капіталів, у тому числі й американських, у дальшу розбудову економіки. Він також наголошує на конечності розвивати приватну ініціятиву, особливо дрібну приватну власність в промисловості і в сільському господарстві.

В цілому плян має на меті провести ґрунтовні реформи в таких чотирьох галузях: аграрній, контрольній (фіскальній), банківській та адміністративній. Ці реформи треба було провести вже багато років тому, і тоді б країна не дійшла до такого критичного стану, в якому опинилася тепер.

Почнемо з кінця, з адміністративної галузі, яку вважається за одну з найбільш дошкульних.

В Бразилії широко кружляє таке порівняння: Ню Йорк у три рази більший за Ріо де Жанейро, зате Ріо має сім разів більше адміністрації. І це цілковита правда.

Добір адміністрації згори донизу в Бразилії провадиться не за засадою фаховости і ділових якостей кандидатів, а на ґрунті політичних і родинних зв'язків. Ось так, одна з партій виграє вибори, приходить до влади. Кожний вибраний депутат мав уже попередні домовлення з тими, хто найбільше його підтримував у виборчій кампанії, про обсадження певних місць в адміністрації. А як же є з тими особами, які досі працювали на державних посадах?

За бразилійськими законами, коли ті особи вже мають кілька років службового стажу, звільняти з посад їх не можна. У таких випадках їх лише відсувають від праці, переводять у стан нечинности із збереженням за ними повної платні. Коли платня підвищується, підвишка стосується також і їх. За кілька років до влади приходить інша партія, і знову повторюється те саме. Тож у Бразилії є дуже багато посад, за якими формально числиться по троє, четверо, а то й більше осіб, а функціонує лише одна людина. До цього треба додати, що коли „відсуненій" особі приходить час одержувати пенсію, вона має на неї всі права, ніби безперервно виконувала свої обов'язки.

У Бразилії малохто з кандидатів на державні посади по вдалих для її партії виборах пропонують, скажімо, працювати в авіяції чи на дослідному риб'ячому ставку, його головно цікавить висота платні і „сомбра е аґва фреска" — що в перекладі означає „тінь та свіжа вода", тобто можливість бити байдики.

Автор цих рядків знає одну особу, з фаху шевця, яка по вдалих для його партії виборах дістала посаду шляхового інспектора і тепер лише чекає на своє вудсунення. За часів президентури Жаніо Квадроса виявлено чимало „учительок" початкових і середніх шкіл, які вміли тільки розписатися в списку на одержання платні. А в естуальній бібліотеці Парани звернули були увагу на одну відповідальну службовку. З'ясувалося, що вона ніколи в своєму житті не бачила міста Курітіби, де міститься названа бібліотека, а гроші їй щомісяця переказували через Ріо де Жанейро. Одного разу до української колонії Малет приїхав на інспекцію урядовець паранського естадуального секретаріяту хліборобства. Першим запитанням його до українських селян - колоністів було: „Скажіть мені, будь ласка, чи жито така ж кількарічна культура, як кава?" Подібних фактів можна наводити без кінця.

Чимало працівників державної адміністрації мають свої власні „неґоціо" — торговельні, промислові підприємства або фарми. В тих „неґоціо" вони перебувають куди більше часу, як на своїх посадах. Для сприяння їм у цьому широко застосовується так звані „лісензас" - оплачувані державою відпустки для полагодження власних справ. В провінціях, наприклад, можна натрапити на випадки, коли в школах не викладають тих чи інших дисциплін з тої причини, що вчителі дістали довготривалі відпустки і торгують у своїх крамницях.

За реформу адміністрації брався колись президент Жаніо Квадрос, але попікся на тому. Брався за неї й губернатор Парани Ней Брага, але тепер уже він „сидить тихо", зрозумівши, що нічого вдіяти не може. Така реформа мусить заторкнути мільйони державних урядовців та їхні родини, а перед кожною партією завжди стоїть проблема чергових виборів. Тож коли ті мільйони проголосують не за її кандидатів, вона втратить не тільки владу, а й свої впливи в країні.

Сільське господарство Бразилії дуже відстале і зле зорганізоване. Величезні простори землі, часто придбані їхніми власниками майже задурно (знову ж таки за прислуги різним партіям у виборах), не обробляються, стоять перелогом. Дрібні землевласники не мають змоги вигідно збувати свою продукцію. Бразилія, яка легко може забезпечити не тільки себе, а й деякі інші країни пшеницею, гречкою, картоплею тощо, все це докуповує за кордоном. Коротко кажучи, аграрною справою не займався тут ще жадний уряд. Як до цього візьметься новий уряд, що прийде після 31-го січня, годі навіть здогадуватися.

Виразніше стоїть справа з реформами контрольної (фіскальної) та банківської галузей. Про це Селсо Фуртадо і його прихильники сказали вже дещо докладніше та й сама дійсність підказує, що передусім слід зробити.

Як правило, кожна фірма в Бразилії має дві книги: прибутків та видатків; одну з них провадить виключно для себе, другу тримає для контролі. В тій книзі, що для контролі, прибутки показується в значно обнижених сумах. Про це знають урядовці державної контролі, але стараються не порушувати добрих стосунків з фірмами, бо дістають від останніх винагороди у заздалегідь визначених розмірах. Фактично від фірм контролери одержують додаткові сталі платні. Є у Бразилії й інші можливості обминати податкові установи. В трирічному урядовому пляні, очевидно, встановлено більшу чіткість і порядок в цій галузі.

Щодо банківської реформи, то в засаді йде про усталення на міжнародному і внутрішньому ринках бразилійської валюти, яка щораз більше втрачає свою вартість.

Тим часом повідомлено про можливість запровадження в Бразилії двох видів валюти — для закордону і для внутрішнього вжитку. Валюту для закордону, так звану „тверду монету", сподіваються належно забезпечити. Сказано вже досить виразно, що уряд всіляко протидіятиме довозові з-закордону люксусових виробів. Про це говорили вже й попередні уряди, але практично з того нічого не вийшло.

Валюта для внутрішнього вжитку, очевидно, далі спадатиме в ціні. Вона не матиме ніякого забезпечення в золоті і за неї через банки не можна буде нічого придбати закордоном. Наскільки ще впаде ця внутрішня валюта, свідчить плянований випуск грошових купюр по 5 000 крузейрів кожна; тепер найбільшою купюрою є тисяча круйзерів.

Під сучасну пору годі ще щось додати до наведеного вище. А вже абсолютно нічого не можна сказати в справі зовнішньої політики уряду. Про це в міродайних колах не говорять. Отже, доведеться трохи почекати.

Чекалинівець

МАНІВКА В 1930 РОЦІ І РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЛАСТУ

(5)

Пластова братія також ліквідувала табір, затоптувала вогнища і взагалі приводила все до порядку. А відтак спішним маршем вирушила на залізничу стаційку у Тухлі, щоб успіти до найближчого пополудневого поїзду на Стрий. Пластунки не забули ще сплести декілька вінків зі смерічок і прикрасити їх вітками червоної калини. Бо наша програма ще не скінчилась. Стрийський кіш постановив ще відвідати могили погибших у рр. 1918-19 вояків Української Галицької Армії, що лежали похоронені на стрийському цвинтарі.

Поворотна дорога, що була в дійсності маніфестаційним походом, до якого долучилися решки прочан з Маківки та наші бойки з сусідніх сіл, пройшла під співи стрілецьких маршових пісень, що не вгавали і в поїзді аж до самого Стрия. З двірця простягнувся похід головними вулицями, і під вечір ми вже були на цвинтарі, на другому кінці міста. Останнє „позір", „почесть дай" — і на могили українських борців поодинокі курені склали вінки. Пластові відділи відійшли до своїх домівок у місті. Тяжко було розходитися, бо ми здавали собі справу з того, що ледве чи коли зійдемося так само і в такій кількості під пластовими прапорами, як цього літа.

Прощалися перед поворотом додому і члени „Червоної Калини". Стискали руку свого пластового „діда" Степана Охримовича, що його бліде обличчя, як наслідок знущань над ним у тюрмі, не ворожило нічого доброго. Ми це всі підсвідомо відчували...

4. Збільшений терор. Арешти, Берестя Литовське. Пацифікація. Смерть Степана Охримовича. Відгуки одного процесу.

Поплинли останні тижні серпня. Кожен відчував, що щось висить у повітрі, не добром пахне... Уряд марш. Пілсудського хотів бути урядом „твердої руки" не лише з назви, але й з фактів. До клопотів з меншинами, зокрема з українцями, долучувалися поважні труднощі з опозиційними польськими партіями, яких не зумів підкорити 4-літній поліційний режим маршалка. З проурядової преси виходило, що незабаром почнеться розправа, тільки невідомо було, якими засобами. Преса, проурядова і опозиційна, погоджувалася в одному: скінчити раз на все не тільки з українським підпіллям, але й всією українською проблемою. Поляки уважали, що не тільки кожна акція підпілля, кожен підпал польської стирти, що того літа були досить частим явищем, не тільки кожен напад на пошту, кожна летючка, але навіть кожна українська кооператива, кожен фунт масла з „Маслосоюзу", кожна читальня „Просвіти" чи гурток „Рідної Школи", кожний сокільський чи пластовий відділ — все це зміряло до відірвання частини від цілости, було ще одним цвяхом у трумну „моцарства" І видумали... Сягнули до найпримітивнішого арсеналу засобів царської Росії, яка через них скрахувала: знищити національну і економічну силу неупокореної української вітки, що опинилася під Польщею, фізичним знищенням усього її доробку і всього свідомого елементу.

Ця ганебна акція, що перейшла до історії Польщі, як одна з її найтемніших сторінок, під назвою „пацифікації", розпочалася восени 1930-го року і шаліла два місяці. Озвірілі „пацифікатори" били найбільш активних українських діячів, що їх списки адміністрація заздалегідь приготовила й передала в руки каральних відділів, нищили господарства, читальні „Просвіти", народні доми, палили українські книжки, образи українських історичних постатей і т. д. Не помогли протестаційні акції, скарги і апелі українських чинників у Польщі і закордоном до Ліґи Націй, яка досліджувала це страшне беззаконня одного зі своїх членів, виявляючи при тому свою повну безпорадність. Застосовуючи засаду збірної відповідальности і кари, без ніякого слідства і суду, „демократична" Польща поставила себе нарівні з большевицькою Росією.

У тому часі попав знову в тюрму Степан Охримович. Поліція знала, що він — один з ідеологів нової, для неї небезпечної сили, українського організованого націоналізму, що оформився в ОУН на 1-му своєму конґресі у Відні. У тому конґресі нелеґально брав участь і Охримович.

Прокуратура збирала матеріяли для процесу. Але Охримович його не діждався. Перед смертю випустили його з тюрми, бачачи, що йому, тяжко хворому, жити не довго. Тож не хотіли, щоб він помер у тюрмі. Його хоч і молодий, але схорований організм, виснажений нелюдськими знущаннями, не видержав.

Перед самими Великодніми Святами 1931 року Степан Охримович помер у домі своїх батьків, у Завадові біля Стрия. Численні маси народу, зокрема молоді, відпровадили його домовину, прикрашену червоною калиною, на вічний спочинок.

Пізньою осінню 1931 року на розправі учасників 1-го Конґресу ОУН, що відбувався у львівському окружному суді, упало з уст прокуратора кілька разів прізвище Охримовича. Але покійний вже був там, де не могли його досягнути ні польська поліція, ні прокуратор, ні шовіністичні судді, ані спеціяльно підібрана під смак прокуратора лава присяглих...

(Кінець)

Д-р Богдан Олесницький

ПЕРЕЄМНИК ІДЕЙ ПАНЧИШИНА

(Слово на ювілейному бенкеті в честь д-ра Р. Осінчука)

Українська лікарська громада Метрополії Ню Йорк, а з нею напевне всі українські лікарі у вільному світі, складають громадський трибут д-рові Романові Осінчукові з нагоди його 60-ліття, і немає сумніву, що кожний з нас знає про непересічні людські, професійні і громадські вартості, при допомозі яких цей син золотого Поділля розгорнув таку невсипущу, багатогранну і корисну діяльність, яка крізь бурхливі роки нашої вчорашньої і сьогоднішньої дійсности довели його до становища фактичного і духового провідника українських лікарів на чужині.

Життєвий шлях д-ра Р. Осінчука проходив серед змінливих і неспокійних умовин часу, проходив крізь бурі двох воєнних катаклізмів, крізь жорстокі ворожі окупації — і допровадив його до берегів цього ст. ін. нового світу, — де за останніх 15 років широка українська емігрантська спільнота, мала нагоду пізнати його як знатного лікаря, і як людину великого громадського формату, невтомного піонера нової ери українського еміграційного життя.

Коли приглянутись життю Романа Осінчука від селянської хати в рідній Збаразькій землі до головокружних хмародерів Мангатану, то не можна вмізбутись вражіння, — що на всіх його етапах воно було сповнене тими самими стихійно сильними елементами молодечого ідеалізму, невичерпної енергії і невтомної праці. І якраз цей вічно живий ідеалізм, ця енергія і цей фанатичний гін до праці — були і є тими основними елементами вдачі і характеру д-ра Р. Осінчука, якого ми знали там на рідних землях і якого ми знаємо тут.

Швидко, може навіть завшидко, змінялися зовнішні декорації на життєвому шляху д-ра Р. Осінчука, але він, — головний актор своєї життєвої драми, залишався завжди той сам, завжди повний життя і руху, безперебійно активний і щиро відданий справам рідного довкілля, повний ідеї і плянів, для яких не тільки жертвенно віддавав свій власний час і свій власний труд, але для яких, як ніхто інший, вмів мобілізувати інших.

В особі д-ра Осінчука можна завважити прикмету притаманну першорядним діячам різних часів і різних середовищ. Ця прикмета — це вроджена і духовим життям поглиблена сила особистости, яка, коли сповнена жертвенним ідеалізмом, має рідкісну здібність спонукувати кращі елементи довкілля і бути вічно живою рушійною силою всякої громадської активности. Така людина має непересічну здібність організувати та активізувати своє середовище і бути ініціятором і подвижником громадського життя та діяльности.

Цей зміст неначе специфічний для громадського діла, цей непогамований гін і вічна жива охота та снага до праці, і подивугідна витривалість у ній, а при тім широкий вахляр зацікавлення громадською проблематикою, стали основними рисами громадського і людського профілю д-ра Р. Осінчука, такого, якого ми знали і шанували там на рідних землях, — такого, якого ми знаємо і шануємо тут, де відірвані від українського материка він і подібні йому провідні мужі української еміграції створюють нові умовини для українського національного життя і кладуть підвалини для розвитку та росту вільної української культури та науки на чужині.

Спроба характеристики д-ра Романа Осінчука була б неповна й односторонна, коли б не згадати, що при його поважнім підході до професійних і громадських справ сидить якась своєрідна романтика, якесь наскрізь чутливе і гуманне відношення до людей і їх турбот, і є вроджене зрозуміння для справ краси та мистецтва.

У своєрідний спосіб він поєднує в собі схолястичне думання вченого із сантиментальною чутливістю мистця. Йому не чужі власні спроби музичного та віршованого мистецтва. Він почував себе дома серед друзів богеми Львова, і почуває себе добре серед мистецької братії українського Ню Йорку. В д-ра Р. Осінчука неабиякі вміності красномовного оратора, який в гарній та добірній формі живого слова вміє ясно і переконливо висловити свою думку та палко і логічно заступатись за свої погляди. Всім нам відомі непересічні публіцистичні здібності та досягнення д-ра Р. Осінчука, і його своєю проблематикою і формою вислову та добірним стилем вміють промовити до переконання читацького загалу.

Силою своєї професійної приналежности головна лінія громадської діяльности д-ра Р. Осінчука пішла тим занедбаним полем праці лікаря-громадянина, що його перед ним одинцем проорювали такі славні та цінні постаті як д-р Евген Озаркевич, д-р Володимир Янович, д-р Іван Куровець, а врешті незабутньої пам'яті д-р Мар'ян Панчишин, якого одним із перших учнів та найближчим співробітником і переємником ідей став д-р Р. Осінчук. Мабуть не від кого іншого, а від д-ра М. Панчишина перейняв він той суспільницький підхід до своїх професійних обов'язків. Так, як у нашого великого Вчителя, ті обов'язки і зацікавлення не замкнулися в стінах спокійного лікарського кабінету, і не обмежились до ролі хорби і як високих стандартів лікарської практики, але пішли також тяжким, занедбаним шляхом лікарсько-громадської праці, завданням якої було рятувати здоровний стан національної субстанції, яка під мачушиним наглядом ворожої адміністрації злиденно ниділа в обіймах пошестей, туберкульози, знахарства, алькоголізму, санітарного занедбання й темноти. І д-р М. Панчишин, свідомий великої небезпеки, зумів створити широкий фронт боротьби за народне здоров'я, — не хто інший — а д-р Р. Осінчук став його першим ад'ютантом.

Українське Гігієнічне Товариство у Львові з його Філіями в терені, — це наче б міністерство здоров'я в умовинах недержавної нації, Протитуберкульозний Диспансер у Львові, численні гігієнічно-освідомні книжечки та брошури, рухомі санітарно-гігієнічні вистави, санітарно-гігієнічні курси, курси першої допомоги, Комітет Опіки над Шкільною Молоддю, модерний шпиталь ім. Митр. Шептицького, журнал „Народне Здоров'я", а врешті майже зреалізований задум Народньої Санаторії для хворих на туберкульозу — це тільки, так би мовити, перелік численних відтинків одного широкого здорового фронту, на якому д-р Р. Осінчук невідмінно стояв при боці д-ра М. Панчишина, і як мені особисто відомо, своїм молодечим ентузіязмом, гарячим темпераментом своєї вдачі і вічно новими помислами та ідеями підтримував запал і витривалість невтомного і спокійного д-ра М. Панчишина.

Хоч між проф. М. Панчишином і д-ром Р. Осінчуком була знатна різниця, і хоч вони, психологічно беручи, один від одного були відмінні вдачею, характером і темпераментом, то в мене залишилося вражіння, що вони обидва в громадській праці себе доповняли.

Історія боротьби за високе українське шкільництво на західньо-українських землях напевне не помине праці і ролі д-ра Р. Осінчука, яку він відограв у тісній співпраці з д-ром М. Панчишиним за часів німецько - гітлерівської окупації при організації Українського Медичного Факультету у Львові, який, хоч під чужою назвою „Медізініше Фахкурзе", зумів зберегти українського духа і дав можливість розпочати медичні студії соткам молодих українських адептів медицини, що з них чимало, завершили студії в західній Европі, прибули до ЗДА і Канади і практикують тут, як лікарі.

Вже 15 років минуло від 1947 р., коли один із перших приливів нової еміграційної хвилі приніс д-ра Романа Осінчука до берегів нової батьківщини, в якій він не тільки, як один із перших наших лікарів ще у 1948 р. оформив себе професійно і розвинув широку лікарську практику, але також, вірний давнім традиціям, у повну широчінь розгорнув спутані воєнним лихоліттям крила громадської праці, якою зумів здобути собі признання і пошану не тільки серед своїх професійних колег, — але також серед широких кол старої та нової української еміграції.

Очевидно, що найбільше зі себе дав д-р Р. Осінчук професійній організації українських лікарів, яка йому завдячує своє вчасне заснування, свій організаційний розвиток та ідеологічні напрямні, що зв'язали цю численну організацію українських лікарів на еміграції з традиціями та ідеалами Українського Лікарського Товариства на рідних землях. Д-р Осінчук виявив блискучу і непересічну вміність переконливим словом вічно молодого ідеаліста та прикладом власної жертвенної праці активізувати для громадської діяльности кращий елемент свого довкілля і створити велику та сильну організацію українських лікарів, яка не є для себе самоціллю і не постала для користи своїх членів, але існує і розвивається для добра української національної спільноти та на користь української національної справи.

За ініціятивою та стараннями д-ра Р. Осінчука прийшов на світ „Лікарський Вісник", офіційний журнал Українського Лікарського Т-ва Північної Америки, 27 випусків. Більшість їх вийшла за редакцією д-ра Осінчука, — є справжньою гордістю не тільки УЛТПА і кожного з нас лікарів, але також і всієї української спільноти. Я не буду далекий від правди, коли скажу, що наш тутешній „Лікарський Вісник" і змістом і формою зовсім не уступає колишньому „Лікарському Віснику", що виходив у Львові, як орган У. Л. Т-ва та Математично-Природописно - Лікарської Секції НТШ. Уявляю собі, які сердечно та врадувані були б редактори колишнього Лікарського Вісника: д-р Максим Музика, д-р Юліян Кордюк, д-р Мар'ян Панчишин чи живий ще д-р Тит Бурачинський, коли б побачили, як їхні наслідники, хоч відірвані від рідної землі і рідного краю, вміло та успішно продовжують почате ними діло.

Не менше вдоволені та щасливі були б наші славні корифеї лікарсько - громадської праці на рідних землях, коли б побачили, що найшовся, хтось, вірний їхнім ідеям, хто хотів та вмів у широкій громаді українських лікарів розпорошених на цьому континенті, розбудити ідейні та шляхетні почування громадського настанови.

Коли зважити загальну атмосферу байдужности, холодного матеріялізму та опортунізму, серед яких живемо та працюємо, то насправді треба подивляти відвагу та відданість д-ра Р. Осінчука, який у глибокому почутті національного обов'язку взяв на себе тягар цієї праці і трудової невдячне, але яке почесне завдання бути будівником і символом „громадського сумління" українського лікаря на чужині.

Не думаю, що хтось із нас зумів би або хотів би бути д-ром Романом Осінчуком, але знаю, що добре і корисно було б для нашої справи, коли б кожний із нас українських лікарів мав у собі хоч частку з д-ра Р. Осінчука, з його людського і громадського ідеалізму, з його щирої відданости справам хворих і справам громади і з його невгамовної снаги до праці і подивугідної витривалости в ній.

Михайло Островерха

ШЛЯХОМ ТРАДИЦІЇ

Дня 29-го січня у галерії Лігоа Думкан 215 Іст — 82-га вул. у Ню Йорку відкривається виставка праць знаного нашого артиста Михайла Осінчука „Сучасна українська ікона". Факт невийчайно знаменний. Перший раз з'являється українська ікона на міжнародній виставці під власним іменем. Досі її національна окремішність пропадала під назвою російської ікони, як мистецький здобуток „старшого брата", хоч не тільки в Київській Русі, але також в Галичині вже за Ростиславичів у одинадцятому столітті осягнула наша ікона високий мистецький рівень.

Михайло Осінчук

Прийшла вона до нас з Візантії. Не зважаючи на живі зв'язки княжої України з заходом, прийнялося у нас не західнє, а візантійське церковне мистецтво, бо його символічний характер відповідав більше рільничій нації. За Романовичів наші мистці були такі славні, що їх кликали на роботу до сусідніх держав.

Виставка сучасної української ікони в Ню Йорку це мила несподіванка для всіх, хто хоче пізнати, намилуватись тим мистецтвом, що виринає з духа нашої старої культури. В історії мистецтва натрапляємо на мистців, що жили й діяли не у „своєму віці": поступ у мистців йшов своїм, т. зв. новим шляхом, а вони ж жили й творили у свої світі: за традицією. Вули вони творчі консервативи. Не тільки в нас, але також в Італії, в якій ренесанс та барок поставили церковне мистецтво на неперевершеній висоті, находилися мистці, які у своїй творчості нав'язували до вчасної традиції, мистецтва катакомб та старовинних базилік. На їх думку це мистецтво краще відповідало релігійному духові та красі церковного мистецького вивінування.

Михайло Осінчук у всій своїй творчості спирається на українську традицію нашої мистецької старовини: на візантику в Україні, І то — сміємо твердити: на візантику в Галичині — Волині. Во саме ця смуга наших земель зберегла найбільше своєї мистецької відрубности, і самостійности, що почалася із початком одинадцятого століття у Києві і потім у Галичі. Саме на західніх землях України (Галичина, Волинь) доховалися ікони досьогодні, бо на центральних землях грабіжницькі напади „старшого брата" а опісля часті татарські напади знищили старовинні ікони дощенту.

Ікона, це й є та основа в нашому мистецтві, на яку спирається у своїй творчості М. Осінчук, як і перед ним Михайло Бойчук. Ставши на цей грунт ,мистець від зарання своєї мистецької діяльности, з року на рік, постійно розвивається на цій традиції мистецької старовини, постійно у своїй творчості поглиблює її. Він еволюціонує у своїй творчості, але в стислих межах української візантики. Його рисунок докладний, ясний. Його колір виявляє культуру мистця, що знає глибину вартости його, кольору. Кожен кольор він розбиває на три тони, що їх охоплює ритмом ліній, а це дає іконі — образові життя. Розуміння і рівноваги тону й ритму подивування в одежі.

Ця виставка М. Осінчука — це найвище його досягнення у стилі, у тоні, у кольориті, у композиції й техніці. Легке реалістичне оформлення — а радше: реалістичний натяк і саме і нагадує нам наші старі фрески св. Софії у Києві чи мозаїки Равенни: схематичність, візантійську містичну суворість, символіку, мистець оживив тоном, кольором, затриманим ритм і рух його. Для прикладу — хай послужить ікона: Рождество Г. Н. Ісуса Христа чи монументальні ікони: Ісус Христос-Учитель і Мати Божа.

Ця мистецька виставка Михайла Осінчука, це неначе нова хвиля молодечого минулого. Це відгомін давніх років мистця, коли він студіюючи в Кракові, уперше побачив там, на Вавелі, фрески старої й славної української школи. І, дивлячись на ці фрески, напевно прийшла йому рефлексія:

...Вули це великі часи нашого тодішнього мистецтва, якщо наших мистців кликали до Люблина, до Сандомира, брали їх на Вавель, а то й далі до західніх земель Польщі. Не брали мистців ні з Німеччини, ні з Чехії, а з Руси-України.

Думав мистець і сам сильно станув на цей славний шлях.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВП. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на Фонд „Свободи" чи її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 4.

А. і В. К. Шумейко, Вайтстави	$ 25.00	Л. Демчук, Нортгемптон	2.00
Д-р Ю. Городиловський, Шикаго	10.00	В. З. Савчинська, Бронкс	1.85
В. Ярема, Шикаго	5.00	Г. Юрчак, Шикаго	1.00
Олег Р. Целлий, Дітройт	5.00	В. Н., Джерзі Сіті	1.00
Д. Шмагала, Клівленд	5.00	Мтр. прот. А. Ятупенко	1.00
А. Лесин, Йонкерс	5.00	Дарія Зайферт, Бронкс	1.00
А. Рибчинський, Омага	5.00	В. Н. Клифтон	1.00
П. Кеція, Філядельфія	5.00	І. Коршілєк, Питсбург	1.00
М. Кушнір, Джерзі Сіті	5.00	Е. Селеман, Ню Вритейн	1.00
Д-р М. Лободяк, Мейсон С.	5.00	А. Залевська, Флашинг	1.00
В. Ленко, Рочестер	5.00	А. Скоп, Ля Меса	1.00
Гр. Рокіцький, Вейн	5.00	М. Томчук, Рутерфорд	1.00
С. Нігуляк, Н. Ройлтон	5.00	Г. Музика, Філядельфія	1.00
Т. Шлапак, Бруклин	5.00	Я. Мельник, Александрія	1.00
Д-р О. Дорожинський, С. Голенд	5.00	І. Клюс, Відж Парк	1.00
Д-р М. Мостович, Луїсвіл	5.00	А. Закала, Джексон	1.00
М. Борис, Вілкс Бери	5.00	А. Булота, Гемтремк	1.00
Д. А. Островський, Джерзі С.	5.00	М. Осадчук, Боффало	1.00
В. Керницький, Дітройт	4.80	І. Слука, Джерзі Сіті	1.00
Ю. Ващук, Джерзі Сіті	3.00	А. Плаксій, Меріс	1.00
о. М. Притуляк, Пассейк	3.00	Н. Цуп, Зальцбург	1.00
Я. Козак, Філядельфія	3.00	Я. Масловський, Берню	1.00
І. Терлецький, Питсбург	3.00	Р. Гисько, Вричевіл	1.00
Я. Білинець, Ню Йорк	2.00	В. Тетера, Гартфорд	1.00
А. Шевченко, І. Орендж	2.00	М. Філь, Трой	1.00
Ст. Шипилавий, Боффало	2.00	о. Д. Федепюк, Перт Амбой	1.00
Т. Проник, Балтимор	2.00	М. Когут, Шикаго	1.00
В. Сердюк, Манчестер	2.00	Ст. Кириленко, Вілсйт	1.00
О. Добродницький, Дітройт	2.00	В. Гаріцький, Боффало	1.00
Ю. Луценко, Бруклин	2.00	П. Самчук, Шикаго	1.00
Я. Паць, Ню Йорк	2.00	В. Грибик, Ірвінгтон	1.00
М. Палушкевич, Шикаго	2.00	Н. Пігура, Джексон	1.00
Ю. С. Ковальчик, В. Нютон	2.00	О. Веселовська, Шикаго	1.00
М. Вівчар, Ріверґед	2.00	М. Фостак, Джексон Гтс.	1.00
Б. Висоцький, Ню Йорк	2.00	Ст. Сідлярчук, Бостон	1.00
М. Данилюк, Гайд Парк	2.00	О. Гловацький, Вунсакет	1.00
М. Горбай, Ірвінгтон	2.00	Н. Мазур, Ню Бронсвік	1.00
А. Курилло, Бруклин	2.00	О. Палій, Нортгемптон	1.00
Я. Ящишин, Клівленд	2.00	В. Скоброн, Роял Оак	1.00
М. Шиян, Клівленд	2.00	Богдан Андрій, Філя.	1.00
В. і Н. Винник, Денвер	2.00	П. Вітенко, Віллінг	1.00
М. Гарасевич, Ірвінгтон	2.00	В. Боднарський, В. Істон	1.00
В. Бих, Бруклин	2.00	І. Скакун, Фрігольд	1.00
Н. Зопко, Вікон Фолс	2.00	І. Стець, Тусканаве	1.00
Т. Зопко, Вікон Фолс	2.00	А. Рібік, Шикаго	1.00
М. Федунець, Де Мотто	2.00	М. Петруняк, Шикаго	1.00
А. Ясний, Бронкс	2.00	М. Чорнодольський Бронкс	1.00
К. Довбенко, Гібсонія	2.00	Л. Чонко, Волнат Порт	1.00
І. Таратула, Клівленд	2.00	Демків - Мидляк, Ню Йорк	1.00
Ст. Гаврищ, Філядельфія	2.00	В. Балко, Гартфорд	1.00
		М. Шахнович, Лонг Айл.	1.00

Перше Богослуження в новій церкві в Ню Йорку

Українська Православна Свято - Володимирська Громада, яка дев'ять місяців відправляла Богослуження у винайменім приміщенні на 22-ій вул., придбала власну церкву на 11-ій вул., близько площі Астор.

В неділю, 2-го грудня 1962 р., у новопридбаній церкві відбулося перше Богослуження.

Хоч приміщення ще й не було відповідно влаштоване, але високі стіни і цікава будова стелі з великим, подібним до шкляної півкулі вікном у центрі, через яке входить багато світла, робили його мілим, світлим і затишним. Церква була переповнена. Було багато молоді. Громада святкувала здійснення своїх бажань.

Радісні обличчя ніби промовляли: ми благали Тебе, Господи, і Ти допоміг нам досягнути мети.

Служив душпастир, тепер уже офіційно нової парафії, о. протоєрей С. Гаюк. Прислужували чотири хлопчики.

Перед святочною Літургією відправлено Чин малого освячення води та окроплено святою водою храм.

Богослуження відправлялося при участі хору, яким управляв п. Ол. Дідух, досвідчений дириґент та добрий знавець українського церковно - православного співу.

Отець Семен Гаюк служив ревно і щиро. Кожне слово його возгласів було наповнене глибокою вірою та щирістю.

Велике враження на вірних зробила проповідь о. протоєрея. — Майстерне пов'язання життя з чудотворним оздоровленням кровоточивої жінки, про що читалось на Службі із святої Євангелії від Луки, було настільки ціканим і переконливим, що в багатьох присутніх викликало особливі переживання і сльози...

Скінчилось Богослуження. Люди виходили і, гуртками розмовляючи, ставали на вулиці, та говорили про нову церкву. — Громада на правдивій дорозі. Перед нею велике майбутнє. Поможи Їм, Боже!

Г. Я.

Вшанували заслужених громадян

27-го грудня 1962 р. членки Відділу СУА ч. 17, ім. Олени Теліги зробили несподіванку панству Марії і Степанові Венгльовським, які походять зі Сянтина, Західня Україна, і які приїхали до Маямі в 1949 р. з Д. П. табору з Німеччини. Пані Марія Венгльовська активно працює у Відділі від часу заснування його. Несподіванку зроблено з нагоди 25-літнього Ювілею Подружжя.

Степан і Марія Венгльовські

Членкиці Відділу з родинами і знайомі панства Венгльовських зібралися в гарно прибраній залі Укр. Амер. Клюбу в Маямі, 3595 Н. В. 35 Стр.

Членкиці Відділу приготували гарну вечерю, за що їм належиться велика подяка, і обдарували Ювілятів срібною тарілкою.

З родини був присутній лише син Богдан сеньйор-студент Університету ім. Джорджа Вашингтона.

На жаль, був відсутній син Роман, який кінчив цивільну інженерію в Технічному Інституті, в Атланті, Джорджія, і тепер є лейтенантом при летунстві.

Присутні вшанували хвилинною мовчанкою і вставанням довголітню і активну членкиню Союзу Українок блаженної пам'яті Катерину Костащук, маму пані Марії Венгльовської.

На гостині було понад 80 осіб, всі гарно провели час, вшанували молодят з 25-літнім ювілеєм і побажали бути присутніми ще на 50-літнім Ювілеї.

З нагоди Ювілею п-ство Венгльовські переслали 10 долярів на Конгресовий Комітет і 10 долярів на пресовий фонд „Нашого Життя".

Н. Н.

Карпатські Січовики в Шикаго

Збройна боротьба Карпатської Січі в обороні своєї Української Держави в 1939 р. записана в історії Визвольних Змагань нашого народу як героїчні дні бравурної боротьби за честь і волю. Карпатська Січ була тією українською військовою формацією, що перша постала проти західних Гітлера й Мусоліні на українські землі та проти диверсійних нападів поляків на наші кордони, що були забезпечені міжнародніми договорами. Там, в Карпатській Україні, розпочалася друга світова війна за право вільного життя на своїй землі і за справедливість. Карпатські січовики перші в тій війні жертвували своїм життям за ті ідеали. Тисячі їх зложили свої голови на полі бою або в мадярських, польських, російських, німецьких концентраках. А інші з них продовжували ту боротьбу в рядах Української Повстанської Армії або 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії.

Тому не випадало побратимам січовикам, що нескорені ворогом покинули рідну землю і вийшли на еміграцію, тут, серед американського добробуту, забувати про ті історичні факти та про своє минуле, що кличе нас вшановувати ті події і світлу пам'ять полеглих побратимів і далі плекати ідею боротьби за волю і славу Карпатської України як невід'ємної частини Самостійної Соборної Української Держави.

До цього часу в Шикаго було тільки представництво цієї формації Українських ветеранів, що репрезентувало Братство Карпатських Січовиків в місцевому Міжкомбатантському Комітеті. 24-го листопада 1962 р. в залі Українського Національного Музею відбулися установчі збори цих комбатантів, які, згідно з т. 17-ою статуту Братства, заснували Курінь Братства Карпатських Січовиків в Шикаго. На курінного обрано сотника Ант. Кущинського, а на писаря побратима мгр. М. Яшка. Цьому ж проводу доручено бути уповноваженими представниками в Міжкомбатантському Комітеті.

На зборах постановлено, що Курінь БКС, як організація, з чисто становим, воєнно-ветеранським (комбатантським) об'єднанням і це оприділює його мету і завдання. До його складу входять січовики з різних місць походження, різних політичних поглядів і різних віровизнань, бо так було в рядах Карпатської Січі, коли ми билися проти спільного ворога.

Відносно інших українських самостійницьких ветеранських (комбатантських) організацій винесено постанову: толерувати їх всіх, незалежно від їхнього ідеологічного забарвлення.

Сотник інж. Ант. Кущинський, курінний,
мгр. М. Яшко, писар.

МИХАЙЛО ҐЛОВЯК

Замість квітів на свіжу могилу

Була гостра зима, був жахливий час, була німецька окупація 1942 - 43 років. Були поділені трамваїй вози, були окремі вистави по театрах і кінах, були порожні крамниці для нас, автохтонів, і повні всякого добра „нур фюр дойче" (тільки для німців). Був холод і голод. Ще по менших містах легше було дістати деякі харчі, але у Львові хоч гинь - пропадай. Гітлерівська поліція відбирала кожний кусник хліба, кожну грудку масла, кожний вузлик з мукою чи крупами, коли хтось хотів перевезти це добро з села до Львова.

В таких тяжких обставинах відбувалася наука по наших школах. Хоч не було чим затопити по клясах, і вчителі та учні сиділи в плащах і рукавицях, то наука відбувалася правильно, бо треба було рятувати те, що було можна, що це толерував новий, третій з черги, окупант.

Батьківський Комітет при Академічній гімназії, що її німці перекидали з будинку в будинок, постановив завести доживлювання учнів, як необхідну потребу. Вдалося видістати з міського уряду трохи приділу, дехто старався добути харчі з інших джерел, але все те було мало супроти числа учнів, а на горнятко теплого чаю і шматок хліба на великій павзі чекала вся школа. Директор гімназії П. Мечник журився разом з нами-батьками, де б то розстарати більше приділу, щоб примаймні перетривати гостру зиму. Як сьогодні бачу його високу, поважну постать вимагаючої і справедливої людини, батька молоді, якого всі шанували й любили. Надходили вже Різдвяні свята і так хотілося принаймні на той час придбати якісь харчові засоби для молоді на традиційну ялинку.

I тут сталося чудо. Перед будинком гімназії на площі Софії заїхало авто і почали вивантажувати чимало всякого добра: тут і хліб, і борошно, і масло, і яйця, і крупи, цукор, штучний мед, повидла, та ще й дрова і вугілля в додатку, щоб було чим запалити.

— Хто ж той св. Миколай, — питаємо, — що приносить нам такі дари якраз у саму найтяжчу пору?

— Безіменний батько учня — відповідає директор.

Яка радість була для нас, і яка радість для молоді!

Тепер вже можна розкрити ім'я доброділя нашої молоді. Ним був сл. пам. директор Михайло Ґловяк. Це була людина великого серця, що на становищі начальника харчового постачання, ризикувала життям, а в крацім випадку концентраційним табором, щоб з накопичених окупантом засобів приділити принаймні крихітку для нашої молоді, а крім того і для наших людей якнайбільше в місті, як мені згодом стало відомо.

Адже ж то наші села, наші кооперативи постачають ті харчі на контингент — казав. — А наші люди примирають з голоду. Треба мати серце з каменю, щоб дивитися на те спокійно!

I коли я після довгих двадцяти років зустріла колишнього доброділя молоді на зборах кооперативи „Самопоміч" у Ню Йорку, згадала, що саме тут живе тепер багато членів колишнього Батьківського Комітету і що варто було б колись зробити нам зустріч. На жаль, зустрічі не довелося нам зробити: Михайло Ґловяк відійшов від нас у кращі світи. Хай же цих кілька слів буде китицею квітів на могилу шляхетної людини. Пок. Михайло Ґловяк був членом 287 Від. УНСоюзу, Т-ва Сини України в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Ольга Сошицька

Компенсація, безробіття та стареча пенсія

Якщо робітник віком понад 62 роки втрачає працю, то чи може він побирати компенсацію на безробіття і одночасно діставати пенсію соціяльного забезпечення?

Відповідно до інформації, що її подає Адміністрація Соціяльного Забезпечення, робітник, втративши працю, може у більшості випадках, діставати повністю свою щомісячну пенсію соціяльного забезпечення плюс повну компенсацію за безробіття, яка йому належиться. Це є загальна практика Федерального уряду не зменшувати виплати пенсії, яка комусь належиться, навіть якщо той хтось вже дістає якийсь інший вид допомоги або пенсії.

Тринадцять з 50 стейтів, проте, беруть до уваги той факт, що аплікант на компенсацію за безробіття дістає пенсію соціяльного забезпечення. Деякі з цих 13 стейтів відіймають повну суму місячної пенсії з суми, яка такій особі належиться, як компенсація за безробіття. Інші віднімають тільки частину її.

Стейти, які зменшують або затримують компенсацію за безробіття таким особам, що дістають пенсію: Колорадо, Айдаго, Айова, Луїзіана, Міннесота, Міссісіпі, Мізурі, Небраска, Оклагома, Тексас, Юта, Вашингтон і Висконсин.

Зважаючи на те, що правила дещо різняться серед усіх згаданих стейтів, кожний робітник, старший від 62 років, якщо йому належиться допомога на безробіття, а він живе в одному з цих стейтів, повинен звернутися до відділу Забезпечення безробіття Департаменту Праці в своєму стейті. Там йому розтлумачать, як його пенсія впливає на суму допомоги на безробіття. — Мешканці 37-ох стейтів, не згаданих вище, можуть спокійно побирати те, що їм належиться, як компенсація за безробіття, а що їм уже понад 62 роки, також і свою старечу пенсію.

Американська Рада

Вже появився четвертий том Повного видання творів Т. Шевченка

Шикаго. — У здійснюваному Видавництвом Миколи Денисюка 14-томовому повному виданні творів Тараса Шевченка появився уже четвертий том з ненадрукованою досі частиною Шевченкової поетичної творчости. Цей том, уже одинадцятий з черги в цьому виданні, охоплює усі Шевченкові поезії, написані після заслання в 1857-1861 рр., в тому дві поеми „Неофіти" й „Марію", поезії й поеми ненадруковані в попередніх томах між ними „Єретик", „За що ми любимо Богдана" й інші редакції таких поем, як „Неофіти", „Відьма" і „Невольник", як теж лісті поеми Т. Шевченка „Сліпа" і „Безталанна" в перекладі українською мовою. Окремим розділом надруковано вичерпні примітки разом з усіма варіянтами та іншими редакціями віршів і поем. Доповнюють том пояснільні статті, які стосуються даного періоду Шевченкової творчости, а саме Богдана Кравцева „Нові текстологічні досліди і текст Шевченкових поезій 1857 - 1861" та „Коли ми діждемося Вашингтона", Євгена Ю. Пеленського „Шевченкові „Неофіти" та Євгена Ю. Ненадкевича „Поетичний епілог творчости Шевченка". Поданий у цьому томі теж абетковий показник усіх поетичних творів Тараса Шевченка надрукованих в чотирьох перших томах цього повного видання. Цей четвертий том, що його не було у взятому в основу теперішнього перевидання Повному виданні Т. Шевченка Українського Наукового Інституту у Варшаві, зредагованому проф. Павлом Зайцевим, вийшов за редакцією Богдана Кравцева, який приготовляє до друку тех і XII-ий том теперішнього видання — Шевченко в чужих мовах, що в ньому будуть зібрані зразки перекладів з Шевченка до останнього часу. Друк двох останніх, бракуючих ще томів цього видання — Мистецька творчість Шевченка і збірник праць про Шевченка і його творчість має бути закінчений ще до кінця 1963-го року, значить до 150-річчя з дня народин Поета.

● **В Істанбулі в Туреччині** 2 000 студентів уладили демонстрацію перед центральним будинком державного правління, протестуючи проти високих коштів утримання в студентському домі.

● **Американський уряд** витратив на справу студента Джеймса Г. Мередіта, який, як перший негр, почином студіювати у Міссісіпському університеті, 4,5 мільйона дол. Мередіт закінчив перший семестр в тому університеті і, як заявив головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді, мабуть не вернеться, щоб продовжувати навчання.

Заклик Отців Студитів із Вудстоку, Онт.

Всечесніші Отці й Українська Громадо!

Монахи Студити, які замешкали у Вудстоку, Онтаріо, Канада, просять Вашої ласкавої помочі й жертви на будову церкви й манастиря для прослави Бога.

За благословенням Преосвященного Кир Ісидора Борецького, вони почали грошову збірку на цю благоугодну ціль, й тому просять Вас, щоб Ви їм помогли своїми жертвами відновити традиційний ще з княжих часів український Черничий Чин, який був відновив наш покійний Святець і Покровитель Митрополит Андрей, перед 60-ти літами в старім краю.

Просять Вас, щоб Ви не відмовили їм своєї ласкавої жертви, а нагорода за неї буде в їх щоденних молитвах, де вони моляться й приносять безкровні жертви Отцю Небесному за своїх жертводавців, щоб Господь Бог винагородив їм стократно в цім життю, та колись по смерти вічною небесною славою.

Просимо ласкаво писати на адресу о. Настоятеля:

Rev. Theophan Shewaha, Superior, of Studite Monks, Box 10. Parkinson Ave., Woodstock, Ontario, Canada

Виказ четвертий наших жертводавців, які зложили свої жертви в долярах на будову церкви й манастиря оо. Студитів у Вудстоку, Онтаріо, Канада.

Всеч. о. прелат В. Боурдев, француз, Місійна станиця св. Йосифа, Цюріх 697.15; Ректорат духовного семінара в Лондоні, Онт. 500; всеч. о. парох Михаїл Заяць, Ватерфорд, Онт. 100, зі збірки 130 — 230; всеч. о. парох Василь Осташ, Авбурн, ЗДА 200; пані Мілі Міськови, Ню Йорк 200; пані Стефанія Квасовська, Пасейк, Н. Дж., ЗДА 145; пані Ольга Базюк, Едмонтон, Альта. 135; Теодор Мануляк, Торонто, Онт. 110; Н. Н. Д., Торонто, Онт. 110; пані Юлія Полянська, Ню Джерзі, ЗДА 110; пані Христина Вісневська, Ґрімсби, Онт. 100; Роман Левицький, Ловайн, Огайо, ЗДА 100; панство Анна і Андрей Стефанишин, Дітройт, ЗДА 100; панство Любов і Володимир, Шикаго, ЗДА 100; Семеон Мельник, Гобокен, ЗДА 100; Поле а Компанія, англійці, Вудсток, Онт. 100; Йоан Цікало, Філядельфія, ЗДА 85; панство Лукія і Йоан Голембйовські, Ню Гейвен, ЗДА 55; пані Кароліна Шебунчак, Мінсинг, Вай - Рис, ЗДА 53; всеч. о. д-р Іван Чінченко, Шикаго 50; інж. Роман Голод, Торонто, Онт. 50; Мирослав Івасиків, Торонто, Онт. 50; Ілія Якубовський, Торонто, Онт. 50; пані Ірина Марків, Ню Гейвен, Конн., ЗДА 45; панство Ольга і Семеон Пироженко, Бруклин, Н. И., ЗДА 30; Ярослав Гура, Бриджпорт, Конн., ЗДА 30; Теодор Кокорудз, Амстердам, Н. И., ЗДА 25. — Дрібніші жертви зложили на суму: 684.50.

Продовження буде.

Щиро дякуємо всім жертводавцям, нехай Господь Бог стократно Вам винагородить.

Збори Батьківського Комітету Школи Українознавства Дітройт-Схід

Річні загальні збори Батьківського Комітету Школи Українознавства Т-ва „Рідна Школа", Дітройт — Схід відбулися 1-го грудня 1962 в будинку при вул. Карпентер. Зборами проводила презедія у складі д-ра А. Заплітного, як голови та п. Дарії Конюх, секретаря.

За працю усіх членів Управи звітував голова Батьківського Комітету інж. Я. Дуб. Вона проходила у різних ділянках, як забезпечення школи приміщенням, придбання потрібних фондів, постачання учням шкільних підручників, влаштовування школою різних імпрез, інформування батьків та громадянства про стан школи та її потреби, публікування Бюлетеню й дописів в пресі, присвдування дітей що незалисних до школи і т. п.

Відрадним явищем є те, що школа з кожним роком зростає. Щораз більше батьків записує дітей до школи, бо переконались, що тільки в школах українознавства діти можуть навчитись рідної мови та інших українознавчих предметів.

Директор школи та вчителі докладають усіх зусиль, щоб виховно - навчальний рівень був високий і він таким справді є, бо жадна інша школа на терені великого Дітройту йому не дорівнює. Здавалося б, що ці досягнення повинні заохотити громадянство та установи, підтримувати Школу Українознавства. На жаль, так не є. Наш бюджет ще досі незрівноважений, бо видатки набагато перевищують доходи і кожнорічні дефіцити завдають чимало клопоту управі. Байдуже не тільки громадянство, але теж велика частина батьків, які вислали своїх дітей до школи, стоять зовсім осторонь від її потреб і навіть на річні збори не вважають за відповідне явитись. Прямо соромно про те згадувати, що щойно за другим разом управа змогла стягнути деяку скількість батьків, щоб можна було відбути загальні збори.

Директор школи д-р Б. Лончина подав у своєму звітуванні, що стан учнів на 1-го грудня досягнув числа 335.

Це найвище число дітей за час тринадцятирічного існування Школи Українознавства.

Стан учнів по клясам наступний:

I. А. — 32 уч., І. Б. — 29 уч., II. — 39 уч., III. — 32 уч., IV. — 50 уч., V. — 42 уч., VI. — 25 уч., VII. — 23 уч., VIII. — 22 уч., IX. — 13 уч., X. і XI. 18 уч., — англомовна кляса 18 учнів.

Слід додати, що Рідна Школа Дітройт — Схід веде Дитячий Садок, до якого вписалось цього року 19 дітей. Як виказують числа, кляси від 1-ої до 8-ої заповнені, або переповнені дітьми, кляси від 9-ої до 11-ої малі.

Була жива дискусія над звітами. На запити відповідали звітодавці.

Після ухвалення абсолюторії уступаючій управі, на внесок номінаційної комісії, яку очолював інж. Березовський, збори обрали нову управу в наступному складі: Я. Дуб — голова, Е. Турянський — заст. голови, С. Строїч — секретар, І. Долинюк — фін. референт, В. Гнатюк — скарбник, А. Черняк — імпр. реф., С. Брездень — заст. імпрез. реф., О. Сливинський — інформаційний реф., Я. Голуб — організаційний референт, I. Демків — господарчий реф., С. Скипакевич — член управи.

Контрольна Комісія: Д. Безсмертний, О. Кушнір, І. Мелимука.

О. Сливинський

Саскачеван від півроку має контрольовану медичну опіку

Ріджайна, Саскачеван. — Журналіст М. В. Нюмен у філядельфійському „Інкваєрі" інформує про успіхи медичної опіки, якою керує провінційний уряд прем'єра В. С. Ллойда, і яку лікарі називають „соціялізованою медициною". Завели ту медичну опіку влітї минулого року після тритижневого страйку лікарів, які протестували проти провінціяльної контролі над медичною опікою. Лікарі вибороли собі стрийком те, що можуть і приватно виконувати практику. Представник лікарів д-р Е. В. Баруте твердить, що введення урядової контролі над медичною опікою, яка вся відбувається в рамках впланованих лікарів, понизило лікарську опіку і спричинило те, що 125 лікарів на всіх 625, покинули провінцію Саскачеван. Але виконний секретар Комісії Медичної опіки Джек Кінзел заперечує твердження д-ра Барута, кажучи, що на місце тих лікарів, які виїхали, прибули деякі нові, і стандард медичної опіки зовсім не обнизився внаслідок того, що її перебрала провінційна легіслятура. Всі громадяни провінції платять податок на медичну опіку, який від прибутків в сумі $ 5,000 виносить річно $ 125. Лікарі дістають винагороду за свою працю або просто від Комісії Медичної Опіки, або пацієнти їх оплачують, і пізніше дістають зворот витрат від уряду. Деякі лікарі платять лікарям приватні здорові товариства, які пізніше дістають зворот від уряду. Інші канадійські провінції придивляються тому, як функціонує медична опіка в Саскачевані, бо думають, що треба правильно оцінити перву пробу зорганізованої медичної опіки на американському континенті.

Написали оперу „Захар Беркут" на три дії, за одноіменною повістю І. Франка

Нова українська опера „Захар Беркут" буде чималим мистецьким здобутком нашої громади м. Сан Франсіска з 1962 р. А написали її наші мистці проф. Василь Чайківський і композитор Іван Вовк. Чотири роки працювали вони над її лібретом і композицією. Всю музику написав композитор Іван Вовк, а віршоване лібрето проф. Василь Чайківський.

Творці нової нашої опери, це нові еміґранти, яким вдалося втекти з комуністичного пекла у другій світовій війні. Величі нашої Заморської України, її величезних національних здобутків в ЗДА і Канади, — вони ще не бачили, бо просто з Европи приїхали сюди і осілися настало. Разом з ними приїхала наша відома славна солістка (меццо-сопран) п-ні Олена Задорожна. І ось тим тріом на шим мистцям автор присвячує ці рядки. Бо в роках 1951-1958 вони без винагороди допомагали нам своїми концертами в різних наших більших імпрезах, як свято Т. Шевченка та інші. Їздили вони автобусами по 12 годин в один бік і таки того самого дня виступали на сцені. Нераз закрадався сумнів, — чи зможе співати Олена, або професор, і чи Івась віддасть акомпаніямент їм якслід?, бо ж вони втомлені дорогою.

Чомусь аж о третій годині вночі мені вдалося завершити гимн до опери „Захар Беркут", скромно говорив молодий композитор Івась Вовк. Це моя перша опера. А до того часу я написав чимало композицій наших, народних пісень та різних романсів. Я дуже вдячний проф. В. Чайківському за його велику працю при написанні лібрета до опери. Він і поет, хоч наші люди, його, як такого ще добре не знають. А варта було б, щоб він колись зробив свій літературний вечір. Може вилаштували б такий вечір в Лос Анджелесі. В якусь суботу вечір, а в неділю концерт Олени з Василем і мене як музика. Давненько були ми у вас. Хочеться побачити більший гурт своїх людей. Тут так мало наших людей. А різні наші виступи для американців з нашими піснями і музикою, хоч вони нас приймають щиро, і хоч наші виступи нашій справі корисні, то наші серця рвуться за нашими людьми.

Професор і Олена вже навіть заговорювали про концертове турне по наших громадах по Америці, а може й до Канади заскочили б. Репертуар в них чудовий не тільки українських пісень, але чужомовних коло ста, які професор В. Чайківський переклав на українську мову з найславніших світових композицій. Я не зможу поїхати з ними, бо маю тут учнів, яких вчу музики. А думаю, що поїде з ними Е. Маслюк, який товаришитиме їм як музик. А може до того часу ще й співатиме, бо має гарний тенор. Справа не в заробках, а просто хочеться їм побачити нашу заморську Україну на сході Америки, закінчив розмову Іван Вовк.

Микола Новак

„Чорноморська Січ" програла в турнірі

В других елімінаційних грах шістькового футбольного турніру, які відбулися минулої суботи, 26-го січня в залі Арморі в Ню Йорку, „Чорноморська Січ" Нюарк натрапила відразу на сильного противника в шістці німецького клюбу „Гота". В приписаному часі зустрічі „Чорноморська Січ" зуміла вдержати нерішену 1:1, але при рішальних стрілах карних Чайка не забув ворот, тоді коли противник вбив карного. Цим самим „Чорноморська Січ" програла цю зустріч 1:2 і випала від дальших гор турніру, що його влаштовує Німецько-Американський Футбольний Союз. До фінальних гор цього турніру ввійшли переможці елімінацій 5-го січня: УСК Ню Йорк, Грецько - Американський С. К., „Дойч-Унгарн" і Ню Йорк С.К., та переможці елімінацій 26-го січня: „Пфельцер", „Гелленік", Мадярський С.К. і „Готче". Ці фінальні гри з участю шістки УСК Ню Йорк, який вильосував зустріч з „Готче", відбудуться 16-го лютого. В інших парах зустрінуться: Грецько-Американський С.К. — „Пфельцер", „Гелленік" — „Дойч-Унгарн" і Мадярський С.К. — Ню Йорк С.К. Великий опад снігу вночі з суботи на неділю спричинив відкликання футбольних змагань на Сході ЗДА.

СТАЛІНГРАДСЬКА КАТАСТРОФА

(Закінчення із стор. 2-ої)

Майже всі історики другої світової війни таку поведінку Гітлера пояснюють його „політичними" міркуваннями. Відступ Павлюса — цю нову кризу після поразки Роммеля під Ель-Аламейном і вступу союзників в Північну Африку — могли використати незадоволені Гітлером німецькі генерали, щоб підірвати довір'я до нього і вчинити переворот.

Катастрофальне положення 6-ої армії пробували врятувати — кажуть, без відома Гітлера — самі німецькі генерали. Так, фон Манштайн зумів зібрати на допомогу Павлюсові 150-тисячну армію. За неповних два тижні в район Ростова перекинуто п'ять дивізій: з-під Воронежа, Орла, з Кавказу і навіть одну дивізію з Франції. Але було вже запізно. З Далекого Сходу та Сибіру прибували нові совєтські дивізії, повністю укомплектовані свіжі, що ще не були в боях. Ще дві армії, що їх очолили Малиновський та Голіков, остаточно замкнули залізне кільце навколо сталінградського плацдарму. 8-го січня Рокоссовський звернувся до фон Павлюса з пропозицією капітулювати. Павлюс відмовився.

31-го січня Павлюса, тоді вже фельдмаршала, взято в полон, а за два дні здалися й рештки його армії — 22 500 старшин і вояків. 90 тисяч взято в полон раніше, частину хворих і ранених німці встигли вивезти літаками, а понад 100 тис. старшин і вояків, цвіт німецької армії, згинули в боях або померли від хвороб. В період від 19 листопада і до дня, коли німці залишили місто, большевики знищили або захопили 60 тис. вантажних авт, а якщо включити всі втрати, то ця цифра виростає до 120 тис. машин. Крім того, німці втратили 7 тис. танків та 5 тис. літаків.

Єдиною вигодою, яку мала німецька армія з сталінградської катастрофи, було те, що Гітлер відійшов від керівництва воєнними операціями більш як на кілька місяців. Найвище командування німецькими арміями на Східньому фронті перейняв фельдмаршал фон Манштайн.

● **З Дітройту** повідомляють, що від 11-го до 20-го січня був рекордовий час із продажем авт, бо пересічно кожного дня продавали по 19 996 возів. Попередній рекорд в тому самому часі був в 1955-му році, коли продано 19 900 авт денно. 1955 рік був найкращим роком в американській автовій продукції.

Роковини 22-го Січня в Джерзі Сіті

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

дійсністю. Коли мова про українців в Америці, до цього третього чуда змагає наша політична репрезентація, Український Конґресовий Комітет, що плянує й координує наші зусилля.

Мистецька програма

Мистецьку програму цього великого Свята виконали: хор „Трембіта" з Нюарку під диригентурою п. Всеволода Б. Будного та при фортепіяновому супроводі проф. Галі Клим. Цей хор, який недавно разом з нюйоркською „Думкою" та філядельфійським „Кобзарем" брав участь в великому концерті в честь Миколи Лисенка в Ню Йорку, належить без сумніву до найкращих хорів в Америці. В цій же мистецькій програмі виступив — після деякого часу перерви в публічних концертових виступах — соліст-баритон Осип Стецура, якому акомпаніював на фортепіяні піяніст Роман Стецура. Виступ хору і соліста, як і виступи промовців, публіка приймала з великим одушевленням. З подібним одушевленням були прийняті виступи пластунів - танцюристів під проводом п. Романа Петрин, юних сумівців із збірною деклямацією та деклямація учениці „Рідної Школи" Олени Олійник. Закінчено Академію співом гимну „Не пора". Небуденний успіх та велику врочистість цього Свята-Академії треба завдячувати спільним зусиллям та прикладній співпраці очолюваний впреп. о. деканом Антоном Борсою Парафії і репрезентованого Відділом УККА з пг Володимиром Віликом на чолі — Громади. Суддя Марсел Вагнер зі свого боку дав великий вклад в прикладну організацію та виконання імпрези.

● **Населення світу** нараховувало в 1830 році 1 більйон людей. В сто років пізніше воно було 2 більйони, але вже в 30 років пізніше — 3 більйони. Під кінець цього сторіччя буде у світі 6 більйонів людей, і тоді треба буде мати потрійну продукцію харчів, порівнюючи з теперішнім часом. Вже у 1980 році треба буде подвоїти нинішню харчову продукцію, щоб не було голодової катастрофи.

ТАРЗАН, ч. 4975. Презервер дає вияснення...

Тарзан і Ален Лейк неспокійно чекали дальшого вияснення Презервера, короля племени диких білих людей.

— Вітайте в країні кянайтів, — почав він. — Ви маєте причину дивуватися, тож дозвольте мені вам вияснити...

— Дещо про людей, з якими ви будете змушені позістати, ах, до необмеженого часу!